

آموزش تاریخ در فضای مجازی: چالش و مزیت ها

مهدی اسداللهی
دانشجوی کارشناسی آموزش تاریخ پردیس شهید باهنر
بیرجند
mahdishabah22@gmail.com

محمد عرفان بیرقردار دستجردان
دانشجوی کارشناسی آموزش تاریخ پردیس شهید باهنر
بیرجند
beyraghdar1998@gmail.com

عطیه بیرقردار دستجردان
دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه یزد دانشجوی کارشناسی آموزش تاریخ پردیس شهید باهنر
atieh.bei@gmail.com

چکیده

تاریخ نقش بسیار مهمی در شکل دهی به هویت فردی و جمعیتی دارد. در این مقاله تلاش شده تا با چالش ها و مزایایی که در ارائه تاریخ در فضای مجازی مواجه می شویم پرداخته شود. با توجه به پیشرفت فناوری و انتشار گسترده اینترنت، استفاده از رسانه های دیجیتال و فضای مجازی برای آموزش تاریخ رو به گسترش است. این روش ها امکانات ویژه ای را برای تدریس و یادگیری فراهم می کنند. با این حال استفاده از فضای مجازی در آموزش تاریخ نیز چالش هایی را به همراه دارد. برای بهره گیری از بهینه از این فضا، معلمان و مدرسان نیازمند برنامه ریزی دقیق، انتخاب منابع معتبر و بروزرسانی مداوم محتوای آموزشی هستند. پژوهش حاضر از نظر ماهیت و روش، توصیفی - تحلیلی است در روند مطالعه، مقالات مرتبط و موثر شناسایی شدند و سپس مطالب مهم و کاربردی در این ارتباط متمایز شدند. نتایج به دست آمده نشان می دهد که آموزش الکترونیکی به دلیل عدم نظارت مربی بر دانش آموز، نیاز به برنامه ریزی صحیح برای یادگیری مؤثر در فضای مجازی و موارد دیگر با مشکلات زیادی مواجه است.

مقدمه

امروزه با توسعه فناوری آموزشی، کتب درسی شکل اصلی خود را از دست داده است و با ورود فناوری های الکترونیکی در حوزه آموزش و سرمایه گذاری های کلان کشورهای پیشرو در این زمینه، گرایش به روش های نوین آموزشی و استفاده از فناوری، رو به افزایش است. در مورد توسعه فناوری آموزشی نظرات گوناگونی موجود است: با توجه به ابعاد مثبت و منفی فضای مجازی که در عین حال فرصتی سازنده و توسعه دهنده و هم تهدیدی تخریب گر و اسیرکننده می باشند، بر لزوم مدیریت صحیح این فضا باید تأکید شود. برخی ان را فرصت و برخی تهدید می شمارند. تلاش ما بر این است تا نشان دهیم که آیا آموزش تاریخ در فضای مجازی فرصت است یا تهدید؟ چالشهای پیش روی آن چیست؟ چگونه میتوان با استفاده از فناوری به تدریس تاریخ کمک کرد؟

روش

روش این تحقیق کیفی، توصیفی - تحلیلی است. در روند مطالعه، مقالات مرتبط و موثر شناسایی شدند و سپس مطالب مهم و کاربردی در این ارتباط متمایز شدند. مهمترین محورهایی که طی این بررسی مدنظر قرار گرفتند عبارتند از: شناسایی چالشهای آموزش مجازی، شناسایی عوامل مؤثر بر بهبود آموزش مجازی، موانع توسعه آموزش الکترونیکی در دانشگاهها، تجارب اساتید و معلمان و فراگیران از آموزش مجازی و چالشهای آن.

یافته ها

چالش ها و فرصت های آموزش مجازی تاریخ در دو قسمت مجزا ارائه می شود. این چالش ها در پنج مقوله به شرح زیر ارائه خواهد شد:

۱. مشکلات فنی

۲. مشکلات آموزشی

۳. مشکلات مربوط به عملکرد اساتید

۴. مشکلات مربوط به عملکرد دانشجویان

۵. مشکلات مربوط به کنشگری و تعامل

کاهش کیفیت ارائه درسی نبود بازدهی مناسب در امتحان اختلال در یادگیری و انتقال مفاهیم

شکل ۱- مشکلات آموزشی

اختصاص وقت کم برای امتحان ضعف در تسلط برخی اساتید به نرم افزار اختلال و نقص در تعامل و درک اساتید نسبت به شرایط دانشجویان

شکل ۲- مشکلات مربوط به عملکرد اساتید

قطع شدن ناگهانی برق در برخی از مناطق
بالا بودن هزینه و حجم اینترنت مصرفی آموزش مجازی
قطعی و سرعت پایین

شکل ۳- مشکلات فنی

تقلب کردن فرار از مشارکت انجام کارهای متفرقه هنگام آموزش مجازی

شکل ۴- مشکلات مربوط به عملکرد دانشجویان

کاهش تعامل میان دانشجویان با استاد و دانشجویان دیگر دشواری تقسیم کار دانشجویان در پروژه های عملی گروهی کاهش کنشگری و مشارکت دانشجویان

شکل ۵- مشکلات مربوط به کنشگری و تعامل

نتیجه گیری

یادگیری الکترونیکی روشی برای ارائه یادگیری انعطاف پذیرتر و ایجاد فرصت بیشتر برای فراگیران، تسهیل پیگیری پیشرفت یادگیرندگان و فعالیت های آنان و همچنین فراهم آوردن فرصتی برای ایجاد محیط های یادگیری جدید اثربخش محسوب می شود؛ اما زمانی می توان این عوامل را بهبود داد و کیفیت آن ها را تضمین کرد که این عوامل مورد ارزشیابی قرار گیرند. مهارت مورد نیاز برای تدریس در دوره های مجازی در هشت مهارت؛ اداره و طراحی فرآیند آموزش، تسلط به نرم افزارها و پشتیبانی فناورانه، ترغیب دانش آموزان به تأمل، ارزشیابی فرآیند یادگیری، بیان اهداف و چارچوب کلی دروس، طراحی فعالیت های یادگیری و ارائه بازخورد و ملاحظه تفاوت های فردی می باشند.

منابع

- عباسی، حمیدرضا؛ راز، نادر (۱۳۹۷). اهمیت درس تاریخ در مدارس و شیوه های نوین تدریس ن، دومین کنفرانس بین المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روانشناسی، صص ۷-۱.
- همراز، ویدا (۱۳۹۰). باز شناسی نقش فیلم مستند در آموزش تاریخ، مطالعات میان رشته ای در رسانه و فرهنگ، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال اول، شماره دوم، صص ۸۵۱-۱۴۷.

پیام اصلی: این مقاله به بررسی چالش ها و رویکردهایی که در تدریس مفاهیم تاریخی در فضای مجازی مطرح می شود پرداخته است. هدف ما ارائه راهکارهایی است که این فرآیند را برای تمامی افراد، از جمله دانش آموزان، دانشجویان و متخصصان آموزشی ساده و موثر کند.